

тання кодикологічного опису, створення бази даних і цифрового ресурсу кирилических рукописних книг XVII ст. розглядалися у доповідях старш. наук. співробітника, канд. філол. наук **О. А. Іванової** та аспірантки **Т. А. Добрянської**.

Безумовно, актуальними у контексті майбутнього ювілею Т. Г. Шевченка були доповіді, присвячені Шевченкіані української діаспори (старш. наук. співробітника НБУВ, канд. філол. наук **О. К. Супронюк** і мол. наук. співробітника НБУВ **В. В. Березкіної**).

Присутніх на секційному засіданні було ознайомлено з формуванням і обліком бібліотечних цифрових ресурсів НБУВ (мол. наук. співробітники **С. Г. Клочок** і **Є. Ю. Коцюба**), а також з подальшими планами щодо відцифрування на прикладі колекції рідкісних видань НБУВ (мол. наук. співробітник **А. В. Бондарчук**). Доповідачі презентували електронні виставки як зручний наочний спосіб ознайомлення з документами з фондів НБУВ (мол. наук. співробітник, канд. філол. наук **О. Ю. Курганова** продемонструвала віртуальну виставку з нагоди 300-річчя від дня народження французького мислителя епохи просвітництва Дені Дідро, а мол.

наук. співробітник **З. Б. Афанасьєва** – до ювілею затвердження Статуту Київського комерційного інституту.

Особливу увагу доповідачі звертали на питання удосконалення та прискорення процесу переведення книжкових, рукописних і архівних документів в електронну форму, об'єднання їх в єдину інформаційну мережу. Наголошувалося, що нині одним із стратегічних завдань є представлення архівних документів особових фондів провідних вчених України у повнотекстовому форматі, підготовка електронних експозицій документів як нової форми популяризації фондів НБУВ.

За результатами обговорення було внесено пропозицію розробити скоординований план відцифрування рукописної та книжкової спадщини України з визначенням засад, порядку участі у цьому глобальному корпоративному проєкті різних бібліотечних установ країни.

Тетяна Мяскова,

старш. наук. співробітник НБУВ, канд. іст. наук

Галина Ковальчук,

зав. відділу НБУВ, д-р іст. наук

Тенденції розвитку сучасного зарубіжного бібліотекознавства

У роботі секції «Тенденції розвитку сучасного зарубіжного бібліотекознавства» взяло участь понад 30 фахівців з України, Великобританії, Німеччини, Чехії. Дослідницька увага учасників засідання концентрувалася на актуальних проблемах сучасного бібліотекознавства. На секції було заслухано 12 доповідей, присвячених сучасному стану та тенденціям розвитку зарубіжних бібліотек, проведено їх мультимедійні презентації. У дискусії з обговорення стану як зарубіжної, так і вітчизняної бібліотечної науки взяли участь всі присутні.

У вступному слові наукового керівника секції, провідного наукового співробітника НБУВ, д-ра іст. наук **Н. В. Стрішенець** було наголошено, що визначальними чинниками основних тенденцій розвитку сучасного зарубіжного бібліотекознавства став стрімкий розвиток комп'ютерних та телекомунікаційних технологій, який безпосередньо впливає на процеси глобалізації інформаційного простору.

У своїй доповіді Н. В. Стрішенець приділила увагу зарубіжній бібліотекознавчій термінології та її трансформації у сучасних умовах, таким бібліотечним процесам, як комплектування, каталогізація, класифікація.

Інтеграція друкованих та електронних ресурсів у бібліотечні фонди є центральною темою у сучасному бібліотекознавстві. Нові виклики, які принесли веб та е-середовище традиційним методам організації та пошуку інформації, змушують визнати – сьогодні бібліотеки є лише однією з груп гравців на інформаційному полі, тому вони повинні вести постійний пошук, щоб віднайти гідне місце у новому середовищі.

Директор Програми сприяння Парламенту України **Еллі Валлентайн** ознайомила присутніх з роботою 79-ї щорічної Генеральної конференції і Асамблеї Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА). Було наголошено, що ІФЛА виокремлює п'ять напрямів, котрі допомагають бібліотекам всього світу визначити своє місце у вирішенні нових завдань і забезпечити якісне обслуговування користувачів, а саме:

1. Доступ до інформації – нові технології розширяють і водночас обмежують його.
2. Електронна освіта – онлайн освіта демократизує і порушить глобальне навчання у світі.
3. Конфіденційність і захист даних – межі захисту приватного життя та приватних даних будуть переглянуті.
4. Гіперпов'язані суспільства – суспільство буде прислухатися до появи нових голосів і груп та сприяти їм.
5. Нові технології – глобальна інформаційна економіка зазнає трансформації.

Ці напрями повинні стати визначальними в роботі НБУВ та інших провідних бібліотек України.

Куратор відділу Європейських студій Британської бібліотеки **О. В. Керзюк** ознайомила присутніх з роботою Української секції цієї установи. Доповідачка зупинилася на інноваційних аспектах бібліотечної діяльності – програмах відцифрування українського фонду Британської бібліотеки в рамках програми «Europeana 1914–1918».

Діяльності Слов'янської бібліотеки в Празі присвятила свій виступ докторант Інституту східноєвропейських студій філософського факультету Карлового університету, донедавна співробітниця цієї книгозбірні, **Дагмар Петішкова**. Вона ознайомила присутніх з історією створення та сучасною діяльністю Слов'янської бібліотеки як частини Національної бібліотеки Чеської Республіки. Окремо доповідачка зупинилася на роботі з формування української колекції.

Підвищений інтерес у аудиторії викликали медіа-презентації новітніх технологій у Національній бібліотеці Франції та бібліотеки Гете-Інституту в Україні. Завідувачка медіатекою Французького інституту в Україні **В. С. Стукалова** представила французькі проєкти електронної бібліотеки Галліка (Gallica) та Data.bnf.fr. Керівник відділу «Інформація та бібліотека» Гете-Інституту **Сюзанне Тайхманн** розповіла про основні засади та напрями роботи бібліотеки Гете-Інсти-

туту в Україні. Наголошувалося, що співпраця з представництвами зарубіжних бібліотек в Україні сприятиме розширенню культурних зв'язків між країнами.

Наукова комунікація – наріжний камінь розвитку науки, наукової діяльності. Саме цій темі присвятила свою презентацію директор наукової бібліотеки НаУКМА, канд. іст. наук **Т. О. Ярошенко**. Вона оглянула роботи зарубіжних бібліотек (за результатами двох Фулбрайтівських досліджень у 2004-му та 2010 р.) на прикладі Колумбійського та Єльського університетів (США). Доповідка на конкретних прикладах довела, що завдяки презентації бібліотеки у світовому інформаційному просторі, підвищується читачський інтерес до неї.

Сьогодні перед українськими бібліотеками постало питання входження до світового інформаційного простору. Цій актуальній темі було присвячено виступи заступника директора наукової бібліотеки НаУКМА **Т. В. Черної** та мол. наук. співробітника НБУВ **С. Г. Ключок**. Під час презентації Світової Цифрової Бібліотеки Т. В. Чорна коротко зупинилася на історії її створення; основних засадах її діяльності та завданнях; принципах відбору матеріалів та технічних вимогах до них; партнерах; об'єктах зберігання та їх тематиці. Презентацію «Europeana. Газетний проект» С. Г. Ключок присвятила питанням інноваційних технологій в Європі, новим стратегіям розвитку Європейської бібліотеки, управлінню великими міжнародними проектами в епоху цифрових технологій, створенню електронних, взаємопов'язаних колекцій і європейським перспективам до 2020 р. На завершення науковець окремо зупинилася на участі України у цьому проекті.

Головний бібліограф Публічної бібліотеки ім. Лесі Українки **Г. П. Воскресенська** свою презентацію присвятила висвітленню сучасних напрямів роботи публічної Бібліотеки округу Ганнепін (Міннесота, США).

У презентації провідного бібліотекаря наукової бібліотеки НаУКМА, координатора Американської бібліотеки ім. В. Ки-

тастого у НаУКМА **С. О. Чуканової** йшлося про різні аспекти інформаційно-пошукової поведінки студентів-гуманітаріїв та їх викладачів в Інтернет-просторі.

Головний бібліотекар НБУВ **О. В. Полякова** зупинилася на сучасних проблемах комплектування вітчизняних бібліотечних фондів. Було наголошено, що їх вирішення великою мірою залежить від вивчення зарубіжного досвіду. Доповідка розкрила процес комплектування періодичними виданнями фондів національних бібліотек Білорусі, Росії, США.

В учасників секційного засідання неабиякий інтерес викликали презентації мол. наук. співробітників НБУВ **Є. В. Гобової** і **А. М. Лямця**. Є. В. Гобова свій виступ присвятила внутрішнім чинникам, що виникають у китайських бібліотекарів та спричиняють відхилення від міжнародних правил каталогізації. А. М. Лямець розповів про історію виникнення та особливості типологізації бібліотек Близького Сходу.

Мол. наук. співробітник НБУВ **О. Л. Сокур** акцентувала увагу присутніх на книгообмінних зв'язках між НБУВ і Національною бібліотекою Чеської Республіки, наголосила на труднощах сучасного співробітництва у цій галузі, окреслила шляхи їх вирішення.

Учасники секційного засідання взяли активну участь в обговоренні питань, порушених у доповідях. Результатом такої співпраці стало визначення кола нагальних проблем, для вирішення яких потрібні:

- розроблення Інструкції з обліку електронних видань;
- кооперація українських бібліотек з питань відцифрування фондів;
- вироблення спільної стратегії відбору відцифрованих матеріалів та їх розміщення у цифрових бібліотеках світу.

Надія Стрішенець,

провід. наук. співробітник НБУВ, д-р іст. наук

Олена Сокур,

мол. наук. співробітник НБУВ

Бібліометрія та бібліотека: світовий досвід, українська перспектива

Нині постійно зростає увага наукової спільноти до бібліометрії та наукометрії. Спостерігається позитивна динаміка кількості публікацій з цієї проблематики, опановуються сучасна методологія та інноваційний інструментарій проведення наукометричних досліджень. Саме це і зумовило підвищений інтерес до семінару «Бібліометрія та бібліотека: світовий досвід, українська перспектива», у роботі якого взяла участь понад 50 фахівців.

Робота семінару розпочалася з доповіді зав. відділу НБУВ, канд. техн. наук **Л. Й. Костенка** «Синергетика в бібліометрії та наукометрії». Доповідач запропонував синергетичний підхід до теоретичного узагальнення рангових закономірностей бібліометрії, інформетрії та наукометрії, котрі були емпірично встановлені в першій половині ХХ ст. завдяки зусиллям їх першовідкривачів (С. Бредфорда, А. Лотки, Дж. Ципфа та ін.). Цей підхід ґрунтується на масштабній інваріантності інформаційних процесів і явищ у різних сферах системи соціальних комунікацій (у бібліотечній справі, лінгвістиці, наукознавстві та ін.). Масштабно інваріантні розподіли потребують для математичного опису використання усталених законами розподілу теорії ймовірностей, які в за-

гальному випадку не можуть бути представлені елементарними функціями. Тому численні намагання моделювати згадані закономірності степеневими чи гіперболічними функціями не могли мати успіху. Їх теоретичне узагальнення можливе лише на основі усталеного закону розподілу теорії ймовірностей. Він у даному аспекті може бути названим законом самоорганізації соціально-інформаційних комунікацій.

Значний інтерес в учасників семінару викликала доповідь старш. наук. співробітника Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України, зав. міжвідомчої лабораторії теорії і практики наукометрії МОН України і НАН України, канд. хім. наук **В. П. Рибачука** «Бібліометричний портрет академіка Володимира Івановича Вернадського: популярність у світі». Доповідач розглянув творчий шлях В. І. Вернадського, спираючись на бібліометричні та вебметричні методи аналізу. В якості основного джерела бібліографічної інформації використано хронологічний покажчик праць В. І. Вернадського за період з 1885-го по 2012 р. В. П. Рибачук навів результати аналізу структури бібліографічного масиву робіт В. І. Вернадського, вікової динаміки публікаційної продуктивності його наукової діяльності, ди-